

Успіх ділової комунікації залежить від прагматичної компетентності комунікантів щодо того чи іншого бізнес-контексту. Таким чином, центральними поняттями бізнес-прагматики є бізнес-контекст і прагматична бізнес-компетенція.

Для вивчення бізнес-контексту необхідно визначення прагматичного сенсу висловлювання. Будь-яке невірне тлумачення переданого сенсу потенційно призводить до непорозуміння, і, в результаті, прагматична некомпетентність у діловому спілкуванні тягне за собою реальні фінансові втрати. Для підвищення ефективності ділового спілкування, комуніканти повинні володіти соціально-культурною, соціально-прагматичною та прагма-лінгвістичною компетенціями, щоб бути в змозі ідентифікувати прагматичний зміст повідомлення.

Ключові слова: бізнес-прагматика, бізнес-контекст, прагматична бізнес-компетенція, комунікація, мовленнєвий акт.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Левицький А. Е.

УДК 811.111'367:81'42

О. О. Заболотська

РОЛЬ АВТОРСЬКОЇ ІНТЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ТЕКСТОВИХ ХУДОЖНІХ КОНЦЕПТІВ

Художній текст є посланням автора своєму потенційному читачеві, тому завдання читача полягає в адекватній інтерпретації тексту, яка пов'язана з виявленням прихованої мети автора. Аспекти художнього тексту, пов'язані з авторською позицією, метою автора, його інтенціями, мають досліджуватися в прагматичному вимірі, із застосуванням методик і процедур лінгвопрагматичного аналізу. Прагматика художнього слова неодноразово поставала предметом дослідження у працях сучасних лінгвістів (Е. С. Азнаурова, Е. М. Меднікова, С. В. Нікіфорова та ін.). З розвитком когнітивної лінгвістики актуальним є поєднання прагматичного й когнітивно-поетичного підходів у дослідженнях прагматичної забарвленості концептів (О. А. Алімурадов, О. В. Пічугіна).

Проте, на сьогоднішній день у лінгвопоетиці спостерігаємо відсутність методологічно обґрунтованих лінгвістичних концепцій аналізу прагматики художнього твору, що зумовлює обмеження існуючих досліджень літературознавчим або текстоцентричним кутом зору на авторський задум та засоби його втілення в тексті.

Мета статті – обґрунтувати доцільність дослідження авторської позиції художнього тексту з позицій лінгвопрагматики та продемонструвати дієвість методики інтеннт-аналізу в дослідженні текстових концептів художнього твору.

Думка про те, що творення тексту зумовлене комунікативними намірами автора, тобто його інтенцією (від лат. *intentio* – ‘увага’, ‘намір’ [1, с. 313]), є у сучасній лінгвістиці незаперечною. Інтенція є важливим компонентом у схемі „адресант – інтенція – текст – адресат – декодування – вплив” і належить одному із трьох рівнів, що складають структуру мовної особистості – до прагматичного рівня, поряд із цілями, мотивами, інтересами й настановами [2, с. 32].

Мовленнєва поведінка індивіда в соціумі є завжди інтенціонально спрямованою і має вплив на адресата. Інтенція – одне з основоположних понять філософії феноменологізму, а також сучасної аналітичної філософії свідомості, – розуміється в когнітивній науці та філософії як суб’єктивна спрямованість на певний предмет, активність свідомості суб’єкта [3, с. 242]. Будь-який текст є продуктом мисленнєвих процесів його авторів, відтак містить одну або більше інтенцій різної спрямованості.

При цьому слід розмежовувати поняття інтенції та інтенціональності. Якщо інтенція є ментальним *станом* спрямованості свідомості на об’єкт, то інтенціональність – *властивість* свідомості бути спрямованою на об’єкт або властивість тексту, що виникає в процесі комунікації. Ця властивість ґрунтується на тому, що свідомість є завжди усвідомленням чогось, вона спрямована на предмети, що перебувають поза нею, та сприймає їх згідно з власною природою і притаманними їй правилами функціонування.

Вирішальним для лінгвістики у філософсько-когнітивістському розумінні інтенціональності є те, що вона означає властивість як свідомості, так і мови. На думку Н. І. Формановської, „мовленнєва інтенція – це намір виконати дію за допомогою такого інструменту, як мова – мовлення, тобто здійснити мовленнєву дію в комунікативній діяльності, взаємодії з партнером” [4, с. 109]. Дж. Серль зазначає, що „здатність виражати свої інтенціональні стани, а також турбуватися про те, щоб інші впізнавали ці ментальні стани, утворює форму мовленнєвого акту. Таким чином, мова є вторинною відносно інтенціональності. Здатність до інтенціональних станів більш фундаментальна, ніж мова” [5, с. 123 – 162].

З виникненням та розвитком теорії мовленнєвих актів, у межах якої вперше була розглянута інтенціональність мовленнєвої поведінки, а термін „мовленнєва інтенція”, запозичений з філософії, здобув лінгвістичну значущість, проблема вивчення цього феномену не втрачає своєї актуальності. Досліджуються засоби мовного втілення різноманітних інтенціональних станів у системі природних і штучних мов (І. М. Кобозева, Н.І. Формановська, S. M. Delaney, R. W. Gibbs,

Е. А. Hinkelman, К. М. Jaszczolt, М. О. Taillard, D. R. Traum та ін.). Зокрема, у руслі теорії мовленнєвих актів актуальним залишається опис мовленнєвої діяльності з конкретним інтенціональним навантаженням, реконструкція основних моделей мовленнєвої взаємодії (Н. Д. Аругюнова, Л. Р. Безугла, В. В. Богданов, О. В. Падучева, Г. Г. Почепцов, О. А. Романов, Н. І. Формановська та ін.).

У мовознавстві зазвичай вживаються терміни „комунікативна інтенція”, „комунікативний намір”, „ціль висловлювання комуні кантів”. За визначенням Ф. Бацевича, комунікативна інтенція – це „осмислений чи інтуїтивний намір адресанта, який визначає внутрішню програму мовлення і спосіб її втілення” [6, с. 116]. Спосіб втілення внутрішньої програми мовлення зумовлює стратегії й тактики мовця задля оптимізації мовленнєвого впливу на адресата. У такий спосіб смисл повідомлення розглядається через призму сприйняття (пор. думку Т. ван Дейка: „Коли ми вимовляємо речення..., наша мета полягає у тому, щоб слухач зрозумів не тільки *що* ми йому говоримо, а також і *чому* ми це говоримо” [7, с. 292]).

Сучасне розуміння інтенції передбачає акцентування її когнітивної природи – вона розглядається „як психічний стан і когнітивний конструкт, що визначається мотивом і метою, як задум мовця, що має вольову установку” [8, с. 190]. Інтенція відіграє важливу роль у когнітивному сценарії реалізації мовленнєвих актів, впливаючи на добір мовних засобів для формування висловлення [9].

Проте, спостерігаються істотні коливання в тлумаченні інтенції лінгвістами. Приміром, М. М. Бахтін надавав категорії інтенціональності вужчого значення, окреслюючи орієнтацію слова на позамовні предмети або на інше слово, що сприймається як об'єкт [10, с. 164].

Поняття інтенції звучується також у діяльнісному плані. У розумінні А. Д. Олійник, інтенція – це намір мовця повідомити певну інформацію реципієнтові та спонукати його виконати певну дію – найчастіше в інтересах самого відправника, рідше – в інтересах одержувача [2, с. 39]. Як зазначає О. Т. Почепцов, „інтенцію можна розглядати як різновид бажання, а саме як бажання, для реалізації котрого особа вдаватиметься до певних кроків. У тому разі, якщо інтенція належить мовцеві, дії, спрямовані на реалізацію інтенції, включають продукування мови або зводяться до цього процесу” [11, с. 74]. Як бачимо, інтенція у цих тлумаченнях звучується до наміру мовця повідомити або спонукати адресата до дії на ґрунті власного бажання. У такому разі неінтенціональними слід було б вважати такі мовленнєві дії, як обіцянка, докор, комплімент, висловлювання захвату, подиву, гніву та інших емоцій. Однак, інтенціональна природа цих дій є очевидною з погляду на їхню цілеспрямованість, соціальний характер та певний ступінь усвідомленості.

З огляду на вищезазначене, слідом за Л. Р. Безуголю, під комунікативною інтенцією розуміємо різновид ментальної репрезентації

людини, що становить намір мовця донести до адресата певну спрямованість своєї свідомості на об'єкти й стани речей зовнішнього світу й у такий спосіб вплинути на нього [9, с. 95].

Головна проблема дослідження інтенцій полягає в складності й унікальності самого явища. Віддзеркалюючи внутрішній світ людини і являючи собою певні ментальні психічні стани, комунікативні інтенції є дуже нечіткими, що ускладнює їх дослідження. Крім того, висловлення в мовленні завжди зазнають впливу екстралінгвістичних факторів. О. А. Лапшова зазначає, що „адресати інтерпретують зміст текстів, виходячи з власних установок, життєвого досвіду, впливу попередніх текстів, тому реакція аудиторії досить часто буває неочікуваною, непередбачуваною для автора” [3, с. 242].

Для встановлення інтенції будь-якого мовленнєвого акту, слід вдатися до аналізу контексту та ситуації в сукупності когнітивних, біосоціальних, психологічних, комунікативних та лінгвістичних чинників – до методу інтент-аналізу. Під час інтент-аналізу тексту приймається до уваги його якісне наповнення, тобто не те, про що каже автор (пор. контент-аналіз), а те, що він намагається донести. У такий спосіб інтент-аналіз (або інтенціональний аналіз) дає змогу реконструювати авторські інтенції на основі прозового тексту.

Поєднання методів контекстуального й інтенціонального аналізу використовується з метою визначення прагматичного потенціалу художніх концептів на основі виявлення комунікативної інтенції мовця. У дослідженні художніх текстів інтент-аналіз уможливорює висновки соціально-психологічного та загальносоціального плану, наприклад, щодо ступеня та якості їхнього впливу на індивідуальну та масову свідомість, ступеня викривлення „картини світу” автором текстів, адже пропонує автором необ'єктивна картина дійсності здатна трансформувати уявлення про світ та естетичні уподобання адресатів.

Концептосфера людини активна, внаслідок чого в ній можуть проходити динамічні процеси: формування нових сутностей, вербалізація інформації, яка міститься в концептах, продуцентом (в термінах художньої комунікації – мовцем – автором твору) та інтерпретація вербалізаторів у рамках концептосфери реципієнтом (адресатом – читачем). Ми вважаємо, що неможливо розглядати і детально описувати сутність концепта, не дослідивши процес його моделювання та вербалізації письменником, а також рушійні сили цього процесу.

Спираючись на твердження вчених про те, що „мотив із закладеним у ньому акціональним кодом утілюється в авторській інтенції, а сама авторська інтенція із закладеними в ній мотивом та акціональним кодом – у текстовому концепті” [12, с. 97], ми наголошуємо на тому, що художній концепт обумовлений авторським задумом і формується на основі інтенціональної природи ментальних процесів [13, с. 51 – 52], спрямованих на семантику актуалізованих у мові вербалізаторів художнього концепту.

Інтенціональність є чинником, який поєднує значення й окремі смислові компоненти та лежить в основі породження смислу окремих висловлень і активації текстових концептів. Формування концептуального простору відбувається ступенево та базується на обробці інформації культурного, історичного, психологічного та мовного характеру, сприйняття автора сфокусовано лише на окремих сторонах феномена, що перебуває в полі зору письменника.

Це стосується і мови як знаряддя свідомості в процесі сприйняття, усвідомлення і найменування предметного світу.

Відтак у ході моделювання художнього концепту ми пропонуємо розглянути ще один шар – інтенціональний шар, який передавав би авторський намір, який формує активацію саме до того чи іншого концепту.

Дослідження інтенціонального шару в складі художніх текстових концептів покликане виявити та класифікувати закладені в ці концепти авторські інтенції, які вказують на причину звернення письменника до певної категорії та його прихований намір певним чином вплинути на читача.

Маючи певний задум, автор, звертаючись до об'єктивної реальності та базуючись на суб'єктивних уявленнях, сприймає універсальну (загальнолюдську) систему концептів уявного, котру він піддає ідентифікації та диференціації з метою відбору підходящого матеріалу – індивідуальної системи концептів – для концептуального простору художнього твору.

Відібрана інформація модифікується, трансформується, інтерпретується у свідомості автора, оскільки він неодмінно втілює у своїй творчості власні спостереження та роздуми щодо реальності. Сприйнята інформація постає у вигляді авторської системи концептів, сконструйованої спочатку у фрейми, а згодом на основі останніх консолідованої у цілу суб'єктивну реальність, уявлювану автором. Таким чином, він свідомо створює цілісну художню концепцію, яка неминуче відображає його філософську концепцію, з одного боку, і концептосферу всього людства, з іншого – формується єдиний інтелектуально-емоційний сплав загальнолюдської системи концептів з індивідуально-авторською системою концептів неповторної творчої особистості.

Автор, намагаючись розповісти про суб'єктивну реальність, за допомогою мовних засобів (тезауруса) вербалізує концепти в контекстах, доступних для сприйняття читачем. В процесі сприйняття відбувається щось подібне, але вже у зворотному напрямку: з одного боку, письменник впливає на читача, а з іншого – читач намагається проникнути в глибинний смисл, закладений у суб'єктивну реальність, тобто порозуміти, що мав на увазі автор.

Крім глобального інтенціонального задуму, на кожному етапі процесу сприйняття, формування, вербалізації та інтерпретації окремого феномена, автором керують проміжні інтенції, створюючи своєрідний

інтенціональний фрейм – сітку концептів та смислів, поєднаних певними інтенціями.

Таким чином, породження смислу, тексту та вербалізованого ним концептуального простору продиктовані авторською інтенцією. Саме інтенціональність є смислоутворюючою причиною, яка неминуче впливає на текстоформуючі категорії, які структурують конкретний текст та підпорядковують собі всі інші лексико-семантичні та стилістичні ресурси виразності.

У якості прикладу розглянемо інтенціональні атрибути художнього концепту ЛЮБОВ у творі Дж. Голсуорсі „Цвіт яблуні”. Під час інтенціонального аналізу до уваги береться якісне наповнення контексту, тобто не те, про що каже автор (контент-аналіз), а те, що він намагається донести: у реченні *Look! The gipsy bogie! – Where? – There-by the stone--under the trees... Then he went back to the apple tree. But she was gone* [14, p. 54] поява примари старого цигана свідчить про небезпеку – звідси причина, намір введення містики – **nonпередити** про певні події. Пророча деталь – «страшний циган»: коли він з’являвся, траплялося якесь нещастя.

Віщій сон **застерігав Мегі** про небезпеку: *At that she woke up with a horrible start, and found that part of his dream was true* [14, p. 54].

Цим та подібними контекстами автор прагне привернути увагу читача до непомітних на перший погляд обставин чи особливостей, до прихованого потенціалу, які в майбутньому можуть відігравати важливу роль. У такий спосіб реалізується інтенція підказки щодо розширення меж звичного сприйняття. Дж. Голсуорсі нагадує читачам про силу бажання, яке має здатність матеріалізуватися. Письменник радить бути обачливим до всього, адже навколишній світ зазнав значних змін: *The world is all grown strange* [14, p. 55].

Отже, вводячи до свого твору містику, Дж. Голсуорсі прагне привернути увагу читача до прихованих смислів, невідомих внутрішніх потенціалів та одвічних істин через попередження, нагадування, підказки чи поради, завдяки чому приходить усвідомлення справжньої природи буття.

Інтенція спонукання представлена в творі епізодом, в якому автор змушує Ешерста замислитися чи зможе він віддати себе на все життя цій чистій як пелюстки рози дівчині. Автор спонукає героя зупинитися, не зривати ці пелюстки, які символічно порівнюються зі святою Трійцею: Батько, Син і Святий Дух.

Коли Ешерст з дружиною приїжджають на пікнік, поштовхом же до його спогадів стає „блакитний ленок”:

And, turning on his face, he rested his chin on his hands, and stared at the short grass where the little blue milkwort was growing... And this is what he remembered [14, c. 56].

У цьому контексті реалізуються інтенціональні атрибути нагадування (про особливі якості) та атракція (уваги на важливі, значимі

деталі). Подібні інтенції пов'язані з вербалізацією художнього концепту КОХАННЯ завдяки мовним одиницям різних рівнів.

Отже, проведений інтент-аналіз художнього твору дав можливість виявити авторські інтенції, серед яких: нагадування (про особливі якості, про небезпеку, про відоме, але забуте), атракція уваги (на важливі, значущі деталі; на особливі статус або призначення), а також певна реакція (симпатія, захоплення, огида, відраза і т.д.), завдяки яким автор прагне привернути увагу читача до вагомих деталей, які можуть змінити хід подій та певним чином вплинути на долю, а також зосередити увагу читача на особливому статусі або призначенні цих понять, які можуть слугувати попередженням або підказкою бути більш обачним та насторожливим.

Таким чином, авторська інтенція – це той чинник, який обумовлює добір мовних одиниць, що реалізуються у тексті як одиниці художньої комунікації та слугують інтенціонально спрямованій концептуалізації художнього тексту.

У когнітивній науці, яка на сучасному етапі розвитку обмежується концептами, архетипами й символами залишає інтенціональність поза увагою, інтенціональний аспект семантики художнього тексту відкриває нові перспективи бачення художніх творів, зокрема авторських інтенцій та інтенціонального потенціалу власне самих творів.

Список використаної літератури

- 1. Bußmann H.** Lexikon der Sprachwissenschaft / H. Bußmann. – Stuttgart : Kröner, 2002. – 783 s.
- 2. Олійник А. Д.** Етапи комунікативного акту як категорії прагмалінгвістики / А. Д. Олійник // Мат-ли VI міжнар. наук.- практ. конф. „Основні проблеми сучасної науки. – 2010”. – Том 19. Фил. Науки, – София: „Бел ГРАД-БГ” ООД, 2010. – С. 37 – 40.
- 3. Лапшова О. А.** Психологическое содержание текста и его оценивание / О. А. Лапшова // Психология высших когнитивных процессов. Антология. Серия: Труды института психологи РАН / Под ред. Т. Н. Ушаковой, Н. И. Чуприковой. – М. : Институт Психологии РАН, 2004. – 304 с. – С. 236 – 249.
- 4. Формановская Н. И.** Эмоции, чувства, интенции, экспрессия в языковом выражении / Н. И. Формановская // Эмоции в языке и речи. – М. : Изд-во РГТУ, 2005. – С. 106 – 116.
- 5. Searle J. R.** Collective intentions and actions / John Searle // *Consciousness and Language*. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2002. – P. 90 – 105.
- 6. Бацевич Ф. С.** Основы комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 342 с.
- 7. Дейк Т. В.** Вопросы прагматики текста / Т. Ванн Дейк // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 8. (Лингвистика текста). – М. : Прогресс, 1978. – С. 259 – 336.
- 8. Медников Э. М.** Прагматический аспект текста / Э. М. Медников // Лингвистика текста: мат-лы науч. конф. – Ч. 1. – М. : МТПИИЯ им. М. Торца, 1974. – С. 190 – 192.
- 9. Безугла Л. Р.** Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному

дискурсі: монографія / Л. Р. Безугла – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 332 с. **10. Бахтин М. М.** Проблемы речевых жанров / М. М. Бахтин // Собрание сочинений: В 7 т. – М. : Русские словари, 1997. – Т.5 – С. 159 – 206. **11. Почепцов О. Т.** Основы прагматического описания предложения : дисс. д-ра филол. наук, спец. 10.02.04, 10.02.19 / Киевский гос. ун-т им. Т.Г. Шевченко / О. Т. Почепцов. – К., 1989. – 390 с. **12. Никифоров С. В.** Возможные прагматические характеристики письменного текста / С. В. Никифоров // Тексты: структура и анализ: сб. науч. тр. – М. : [б.и.], 1989. – С. 97 – 106. **13. Воркачов Г.** Лінгвокультурологія, мовна особистість, концепт: становлення антропоцентричної парадигми в мовознавстві / Г. Воркачов // Філологічні науки. – Краснодар : Вид-во КубДТУ, 2002. – С. 142 – 149. **14. Zabolotskaya O. A.** The implicit meanings of the concept of LOVE in the novel by John Galsworthy “The Apple Tree” / O. A. Zabolotskaya // Scientific bulletin of Lesya Ukrainka Volynskiy nation. univ.: [bulletin of scientific works / ed. by Goluk V.S.]. – ed. 23 (248). – Lutsk, 2012. – P. 52 – 56.

Заболотська О. О. Роль авторської інтенції у формуванні текстових художніх концептів

Стаття досліджує авторські інтенції у художньому тексті з позицій лінгвопрагматики. Дослідження аспектів художнього тексту, пов'язаних з авторською позицією, метою та інтенціями автора, обумовлює застосування прагматичного підходу, використання методик і процедур лінгвопрагматичного аналізу. Однак, в лінгвопоетиці відсутні методологічно обґрунтовані концепції аналізу прагматичних аспектів художнього тексту, що зумовлює обмеження існуючих досліджень літературознавчим або лінгвістичним аналізом авторського задуму та засобів його відображення в тексті. Мовленнєва поведінка індивіда в соціумі завжди інтенціональна, саме вона здійснює вплив на адресата, тому будь-який текст, зокрема художній, який є продуктом мисленнєвих процесів автора, відображає його інтенції.

Для встановлення авторської інтенції художнього тексту важливо здійснити психосемантичний аналіз контексту і ситуації у сукупності когнітивних, біо-соціальних, психологічних, комунікативних й лінгвістичних факторів – метод інтент-аналізу. Матеріалом дослідження став твір Дж. Голсуорсі „Цвіт яблуні”, в якому визначені інтенціональні атрибути художнього концепту КОХАННЯ і виявлені авторські інтенції, серед яких: нагадування (про особливі якості, про небезпеку, про відоме, але забуте), атракція уваги (на важливі, значущі деталі; на особливі статус або призначення), а також певна реакція (симпатія, захоплення, огида, відраза і т.д.), завдяки яким автор прагне привернути увагу читача до вагомих деталей, які можуть слугувати попередженням або підказкою бути більш обачним та насторожливим.

Ключові слова: концепт, інтенція, інтент-аналіз, автор, лінгвопрагматика.

Заболотская О. А. Роль авторской интенции в формировании текстовых художественных концептов

Статья исследует авторские интенции в художественном тексте с позиций лингвопрагматики. Изучение аспектов художественного текста, связанных с авторской позицией, целями и интенциями автора, предполагает привлечение прагматического подхода, применение методик и процедур лингвопрагматического анализа. Однако, на сегодняшний день в лингвопоэтике отсутствуют методологически обоснованные концепции анализа прагматических аспектов художественного произведения, что приводит к ограничению существующих исследований литературоведческим или лингвистическим анализом авторского замысла и средств его воплощения в тексте. Речевое поведение индивида в социуме всегда интенционально и не может не оказывать воздействие на адресата, поэтому любой текст, в том числе и художественный, будучи продуктом мыслительных процессов автора, отражает одну или более его интенций.

Для установления авторской интенции художественного текста следует прибегнуть к психосемантическому анализу контекста и ситуации в совокупности когнитивных, био-социальных, психологических, коммуникативных и лингвистических факторов – к методу интен-анализа (интенционального анализа). Материалом исследования выбрано произведение Дж. Голсуорси „Цвет яблони”, в котором определены интенциональные атрибуты художественного концепта ЛЮБОВЬ и выявлены авторские интенции, среди которых: напоминание, аттракция внимания, а также определенная реакция, которая служит предостережением или подсказкой.

Ключевые слова: концепт, интенция, интен-анализ, автор, лингвопрагматика.

Zabolotska O. O. Author's intentions and textual concepts

The purpose of the article is to prove the feasibility of studying of the author's position in a literary text from the viewpoint of linguopragmatics. This article examines the author's intentions in fiction from the positions of linguopragmatics. Study of the aspects of literary text associated with the author's position, aims and intentions suggests using a pragmatic approach, implementation of methods and procedures of linguistic and pragmatic analysis. However, today in linguistic poetics there are no methodologically grounded conceptions of analysis of pragmatic aspects of literary texts, which leads to limitation of literal or linguistic analysis of the author's intentions and means of their realization in the text. Speech behavior of the individual in a society is always intentional and have an impact on the addressee, so any text, including literary, being the product of the author's mental processes reflects one or more of his intentions. To establish the author's intention in literary text one should use psychological and semantic analysis of the context and situation in the

combination of cognitive, bio-social, psychological, communicative and linguistic factors – method of intent-analysis (analysis of intentions).

Literary text by Jh. Galsworthy “The apple-tree” is the case study, which identified intentional attributes of the artistic concept of LOVE. Intent analysis determines author’ intentions, among which: (sympathy, admiration, disgust, aversion, etc), due to which the author tries to draw attention of the reader to the important parts that can serve as a warning or a prompt to be more cautious and careful.

Key words: concept, intension, intent-analysis, author, linguopragmatics.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Безугла Л. Р.

УДК 81’373:316.774

О. А. Ільченко, Ю. Є. Толстих, Я. М. Чічікало

**ІНТЕРДИСКУРСИВНА ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ МОВИ ЗМІ:
ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ
(на матеріалі української й англійської мов)**

На початку ХХІ ст. мовознавство розвивається в ракурсі функціоналізму, що базується на таких принципах лінгвістичних досліджень, як прагматизм, аксіологічність, дискурсивність. Теоретичним підґрунтям вивчення цих проблем стали праці вітчизняних (Ф. С. Бацевича, А. П. Загнітка, О. О. Селівної, К. С. Серажим та ін.), російських (В. І. Карасика, М. Л. Макарова, Й. А. Стерніна та ін.) та зарубіжних лінгвістів (Т. ван Дейка, Дж. Остіна, Д. Шиффрін та ін.).

У межах прагматики („міжнаукової галузі знань, що вивчає соціокультурні, ситуативно-поведінкові, статусні, психологічні, когнітивні й мовні чинники комунікативної взаємодії суб’єктів і відношення їх до засобів цієї взаємодії та певної знакової системи, що використовується комунікантами в спілкуванні” [1, с. 582]) виділяють напрям когнітивної прагматики, або метапрагматики (за термінологією Дж. Каспера), яка „намагається пояснити природу дискурсу на підставі фрагментів концептуальних систем комунікантів: моделей ситуацій, установок <...>, бажань, оцінок, фонових знань тощо” [1, с. 583]. Тож опрацювання окремих відгалужень прагмалінгвістики, до яких належить і аксіологічна прагмалінгвістика (див. про це: [2]), вважаємо актуальним питанням. Це зумовило появу нагальної проблеми сучасної лінгвістичної науки дослідити лексичний склад мови саме в аспектах аксіологічної прагмалінгвістики та сучасних дискурсивних практик.